

1. In hoeverre is endoscopisch onderzoek a. gebruikelijk en b. geschikt om te beoordelen of er in een spouwmuur vleermuizen aanwezig kunnen zijn, en zo ja, welke eisen moeten aan een dergelijk onderzoek worden gesteld?

a. Tot op heden is endoscopisch onderzoek alleen gebruikelijk bij het ongeschikt maken van gebouwen in het kader van een al afgegeven ontheffing op de Wet Natuurbescherming. Ook dan wordt het niet altijd ingezet. In het mitigatietraject waarbij gebouwen voorafgaand aan een renovatie of sloop ongeschikt worden gemaakt voor vleermuizen, worden alle openingen in een gebouw geïnspecteerd. In een ruime meerderheid van de gevallen kan een opening visueel worden beoordeeld op geschiktheid. Vaak is van dichtbij te zien dat een opening helemaal niet geschikt kan zijn omdat deze verder in de muur afgesloten blijkt te zijn. In gevallen waarbij een visuele inspectie niet afdoende is, of waarbij juist sporen van vleermuizen te zien zijn, kan met een endoscoop veel verder in de muur worden gezocht naar vleermuizen.

Het niet aantreffen van vleermuizen verschilt daarin naar mijn mening niet van het niet aantreffen van vleermuizen tijdens regulier onderzoek. Het is aan de specialist om te bepalen of hij/zij vleermuizen kan uitsluiten.

b. Er zijn geen vastgelegde eisen waar een endoscopisch onderzoek aan moet voldoen. Het is aan de onderzoeker om te bepalen of hij/zij voldoende informatie heeft kunnen verzamelen om ofwel aanwezigheid uit te kunnen sluiten dan wel alsnog verder onderzoek uit te gaan voeren. Het spreekt voor zich dat de onderzoeker veel kennis moet hebben van vleermuizen en dat de gebruikte apparatuur geschikt is voor dit type onderzoek. Dat houdt minimaal in dat gebruik gemaakt moet worden van een flexibele endoscoop met een camera doorsnede van 9 mm en een lengte van ongeveer 1000 mm.

2. In hoeverre is ecologisch onderzoek a. gebruikelijk en b. geschikt om te beoordelen of er in een spouwmuur vleermuizen aanwezig kunnen zijn, en zo ja, welke eisen moeten aan een dergelijk onderzoek worden gesteld?

a. De "normale" werkwijze om te bepalen of ergens vleermuizen aanwezig zijn, is een jaarrond onderzoek conform het laatste vleermuizenprotocol.

b. Het "normale" onderzoek naar vleermuizen is niet de beste methode om de exacte verblijfplaatsen van vleermuizen aan te tonen. Dit type onderzoek is namelijk gebaseerd op gedrag van vleermuizen. Vleermuizen hebben een netwerk van verblijfplaatsen en zijn met periodes afwezig in sommige verblijfplaatsen. Hier worden de dieren gemist tijdens een onderzoek. Dat is de reden dat in het protocol meerdere onderzoeksrondes worden voorgeschreven en dat in de ontheffingen de regel wordt gehanteerd dat elke gevonden verblijfplaats met 4 alternatieve verblijfplaatsen moet worden gemitigeerd. In het protocol staan allerlei eisen beschreven waar het onderzoek aan moet voldoen om de kans op het aantreffen van vleermuizen zo groot mogelijk te maken. Deze eisen hebben betrekking op onder andere de periode van onderzoek, het aantal veldbezoeken, de te gebruiken apparatuur, de kennis van de onderzoeker en nog meer.

3. Indien uit de in 1 en/of 2 genoemde onderzoeken volgt dat niet kan worden uitgesloten dat vleermuizen in een spouwmuur aanwezig kunnen zijn, in hoeverre is nader ecologisch onderzoek a. gebruikelijk en b. geschikt om te beoordelen of er in een spouwmuur daadwerkelijk vleermuizen aanwezig zijn, en zo ja, welke eisen moeten aan een dergelijk onderzoek worden gesteld?

a. Het bevoegd gezag ziet het onderzoek conform het vleermuizenprotocol als bindend. Als hieruit wordt geconcludeerd dat er geen vleermuizen aanwezig zijn, dan wordt dat zo aangenomen en zijn verdere mitigerende maatregelen niet aan de orde. Dit is dus al het nader onderzoek.

b. zie 2b.

4. Zijn er alternatieve onderzoeksmethoden beschikbaar aan de hand waarvan kan worden beoordeeld of er in een spouwmuur vleermuizen aanwezig kunnen zijn, respectievelijk daadwerkelijk aanwezig zijn, en zo ja, welke eisen moeten aan dergelijke onderzoeken worden gesteld?

Ja, er is een alternatieve onderzoeksmethode beschikbaar. Deze methode is ontwikkeld tijdens het ongeschikt maken van gebouwen. Door inspecties van tienduizenden open stootvoegen en andere openingen in muren is gebleken dat het hierboven genoemde nader onderzoek conform vleermuizenprotocol schromelijk te kort kan schieten als het gaat om het exact vaststellen van verblijfplaatsen. Het vaststellen van verblijfplaatsen door een inspectie van dichtbij (dus ook op hoogte) levert een veel beter inzicht. Het endoscopisch onderzoek is daar een klein onderdeel van.

Er zijn nog geen eisen vastgesteld voor dit type onderzoek omdat het nog niet geaccepteerd wordt door het bevoegd gezag. Ik ben in afwachting van reactie van alle provincies, RVO en het Netwerk Groene Bureaus op een onderzoeksvoorstel naar vergelijking tussen beide methodieken. Het is wel duidelijk dat een inspectie veel ervaring en kennis vergt om goed uit te kunnen voeren.

5. Wat zijn bij benadering de gemiddelde kosten per m² spouwmuur van een gemiddelde woning van de onderzoeken als bedoeld onder 1, 2, 3 en 4 naar de mogelijke, respectievelijk daadwerkelijke aanwezigheid van vleermuizen in een spouwmuur?

Deze vraag is moeilijk te beantwoorden omdat deze van veel factoren afhankelijk is. Uitgaande van een gemiddelde woning (rijwoning, 3 laags, pannendak, rechthoekig bouwvlak van 5 x 10m, 60 m² spouwmuur, goed bereikbaar) schat ik de kosten voor zover mogelijk als volgt ik:

methode 1 (endoscopisch onderzoek door aannemer): onbekend. Geen ervaring mee.

Methode 2/3 (ecologisch onderzoek conform protocol, uitgaande van 5 woningen binnen gezichtsveld van onderzoeker): 2 onderzoekers, 5 onderzoeksrondes buiten reguliere werktijden + rapportage = 10,50 euro per m² spouwmuur.

Methode 4 (inspectie naar sporen): 2 onderzoekers + groot materieel + DNA-analyse (uitgaande van minimaal 25 woningen in project) = 2,50 euro per m².

6. Welke bijkomende kosten en andere schade - als bijvoorbeeld een stijging van de spouwmuurisolatiekosten en het pas later kunnen genereren van de met een spouwmuurisolatie te realiseren energiebesparing - kunnen optreden in verband met het moeten uitvoeren van de onder 1, 2, 3 en 4 bedoelde onderzoeken? Vallen die kosten en schade bij benadering te kwantificeren, het liefst in de vorm van een bedrag per m² spouwmuur van een gemiddelde woning per maand dat de spouwmuur niet is geïsoleerd.

Geen idee.

7. In hoeverre en op welke manier zou samenwerking tussen de bij de spouwmuurisolatie betrokken partijen, als bijvoorbeeld (behartigers van de belangen van) corporaties, andere verhuurders, particuliere woningeigenaren, spouwmuurisolatiebedrijven en overheidsinstanties, eraan kunnen bijdragen dat de genoemde onderzoeken goedkoper kunnen zijn en ook sneller kunnen worden uitgevoerd?

Met het sporenonderzoek in combinatie met DNA-onderzoek kan een groot aantal woningen in korte tijd worden onderzocht. Door dit op tijd uit te voeren kunnen mitigerende maatregelen op tijd worden toegepast en hoeft de aanwezigheid van beschermde soorten niet meteen een hindernis te zijn.

8. Heeft u nog andere opmerkingen of suggesties voor het aan de orde gestelde onderwerp van spouwmuurisolatie en het in kaart brengen van de eventuele gevolgen daarvan voor vleermuizen?

Zie 4.